

[Miljøministeren.]

dersøgelserarbejde og forsøgsanlæg til genanvendelse af materialer fra almindeligt husholdningsaffald. Og i en netop udkommen svensk betænkning om affaldsbehandling foreslås bl.a. etableret en støtteordning for tilsvarende forsøgsanlæg.

Konsekvenserne af forskellige former for genanvendelse træder klart frem i forbindelse med husholdningsaffald. Her kan man for det første indsamle affald på normal vis og derefter ved affaldsbehandlingen opdele affaldet i en lang række materialer såsom glas, papir, plast, metaller og en rest, der især består af køkkenaffald. En del af affaldet kan forbrændes og derved levere energi, og slaggen kan muligvis anvendes som byggemateriale. Ved denne form for genanvendelse skal den enkelte husholdning hverken sortere affald eller returnere brugte emballager, og produktions- og distributionsledet skal ikke håndtere returemballage. Men metoden kan give råmaterialer med mange urenheder; den belaster affaldsindsamlingen i fuldt omfang, og den kræver meget dyre tekniske anlæg.

For det andet kan man indsamle affald, der i forvejen er sorteret i de enkelte husholdninger. Husholdningerne kan f.eks. frasortere rent og tørt papir, metal og glas fra affaldet. Herved lettes behandlingen af husholdningsaffaldet. De genanvendelige råmaterialer er normalt desuden af bedre kvalitet. Til gengæld pålægges de enkelte husholdninger et sorteringsarbejde, og affaldsindsamlingen vil blive dyrere, bl.a. fordi det må sikres, at den foregår på en hygiejnisk forsvarelig måde for omgivelserne.

For det tredje kan husholdningerne frasortere og returnere emballager såsom vinflasker og konservesglas. Husholdningen og erhvervslivet får et vist arbejde med returneringen af emballager, men der bliver mindre mængder affald, og de returnerede emballager kan anvendes igen efter en rensning. Man undgår således at bruge ressourcer til fremstilling af nye emballager. Ølflaskekredsløbet i Danmark er et godt eksempel på denne metode.

Endelig kan den netop nævnte metode udbygges ved, at konservesdåser, engangsflasker og engangsmælkeemballage i størst muligt omfang erstattes af standardiserede emballager, som returneres og anvendes

igen. Herved opnås den størst mulige reduktion af affaldsmængder, men der kræves en indsats af forbruger og detailhandel. Samtidig må man indstille sig på at acceptere færre valgmuligheder på emballageområdet.

De former for genanvendelse, der frembringer rene materialer i en let genanvendelig form, vil fra et ressourcensynspunkt være at foretrække. En sortering af affaldet i husholdningerne vil derfor være fordelagtig. Mange materialer må imidlertid hentes i affaldet fra andre sektorer. Og hvert materiale og hver sektor byder på helt specielle problemer. I det følgende omtales problemerne ved at øge genanvendelsen af nogle materialer, som allerede genanvendes i et vist omfang.

Papir.

I flere hundrede år var brugte klude og slidt tovværk væsentlige råvarer ved papirfremstilling. I dag er de væsentligste råvarer dels frisk papirmasse, fremstillet af træ, dels returpapir. Returpapir er betegnelsen for papiraffald, som indsamles til genanvendelse.

I de kommende år vil returpapir formentlig udgøre en stigende del af råvarerne til papir- og papproduktionen. De planlagte udvidelser af produktionen af papirmasse kan ikke følge med de forventede stigninger i efterspørgslen. Samtidig vil de lande, der producerer papirmasse, søge at eksportere denne i form af færdigt papir. Der kan således blive knaphed på frisk papirmasse.

En medvirkende årsag hertil er, at den naturlige ressource, træ, ikke kan fremskaffes i ubegrænsede mængder. Der er ganske vist ikke mangel på træ i dag globalt set. Men meget af verdens træ vokser på steder, hvor udnyttelse er teknisk vanskelig og derfor meget kostbar. Samtidig nærmer man sig den maksimale udnyttelse i adskillige af de lettere tilgængelige og derfor intensivt udnyttede skovområder, bl.a. i Sverige og Finland. Der arbejdes med metoder til at frembringe mere træ, men disse metoder vil først få større betydning om mange år. I de seneste år er de nordiske lande, som traditionelt har baseret deres papirindustri på friske råvarer, da også begyndt at importere returpapir som råvare til industrien.

Den danske produktion af papir og pap har i mange år benyttet returpapir som rå-